

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW**
Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów
Delegatura w Krakowie

RKR-411-6/11/PP-8/11

Kraków, dnia 15 listopada 2011 r.

DECYZJA NR RKR - 45/2011

I. Na podstawie art. 12 ust 1 i 2, w związku z art. 33 ust. 6 *ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów* (Dz. U. Nr 50, poz. 331, z późn. zm.) oraz § 4 ust. 1 *rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 r. w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów* (Dz.U. Nr 107, poz. 887)

- w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów -

wobec uprawdopodobnienia w toku postępowania antymonopolowego stosowania przez Gminę Ochotnica Dolna praktyk ograniczających konkurencję, określonych w art. 9 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, polegających na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego odprowadzania ścieków, obejmującym obszar Gminy Ochotnica Dolna, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów o odprowadzanie ścieków bytowych, przynoszących Gminie Ochotnica Dolna nieuzasadnione korzyści, zgodnie z którymi:

- 1) usługodawca nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych,
- 2) w przypadku stwierdzenia uszkodzenia, zerwania plomb, osłon, przemieszczenia lub zaboru wodomierza lub urządzenia pomiarowego, mającego wpływ na poprawność wskazań tych urządzeń, oraz braku natychmiastowego powiadomienia o tym usługodawcy, ilość odprowadzonych ścieków ustala się odpowiednio do ilości wody która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza kanalizacyjnego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza do dnia stwierdzenia tego faktu przez usługodawcę,
- 3) w przypadku stwierdzenia przez usługodawcę odprowadzenia przez usługobiorcę do kanalizacji sanitarnej niedozwolonych odpadów i substancji usługobiorca zobowiązany jest na wezwanie usługodawcy do zapłaty kary umownej w wysokości 5 000 zł,

oraz po przyjęciu od Gminy Ochotnica Dolna zobowiązania do podjęcia działań zmierzających do zapobieżenia zarzucanych jej naruszeniom **nakłada** się na Gminę Ochotnica Dolna **obowiązek wykonania tego zobowiązania** w terminie do dnia 29 lutego 2012 r, poprzez:

- wprowadzenie do stosowania nowego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków bytowych o treści przedstawionej w załączeniu do pisma zn. WS.0053.1.31.2011.MK z dnia 16 września 2011r. oraz zawieranie na jego podstawie nowych umów,
- doręczenie wszystkim dotychczasowym odbiorcom usługi propozycji zawarcia aneksów, o treści przedstawionej w załączeniu do pisma zn. WS.0053.1.31.2011.MK z dnia 16 września 2011r. dostosowujących treść obowiązujących umów o odprowadzanie ścieków bytowych do treści nowego wzorca.

II. Na podstawie art. 12 ust. 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* **nakłada się** na Gminę Ochotnica Dolna **obowiązek złożenia sprawozdania** o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, w terminie do dnia 31 marca 2012 r, które powinno zawierać:

- 1) informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców usługi, którym do dnia 29 lutego 2012 r. dostarczono propozycje zawarcia aneksu do umowy o odprowadzanie ścieków bytowych;
- 2) informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców usługi, którym do dnia 29 lutego 2012 r. nie dostarczono propozycji zawarcia aneksu do umowy o odprowadzanie ścieków bytowych wraz z wyjaśnieniem, czym spowodowany jest taki stan rzeczy;
- 3) informację na temat liczby umów zawartych od dn. 1 grudnia 2011 r. do dnia 29 lutego 2012 r. z nowymi odbiorcami usługi, z wykorzystaniem nowego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków bytowych.

UZASADNIENIE

W imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (dalej: „Prezes Urzędu”, „organ antymonopolowy”) zostało przeprowadzone z urzędu postępowanie wyjaśniające o sygnaturze RKR-400-8/11/PP mające na celu ustalenie zasad świadczenia usług z zakresu zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków na terenie Gminy Ochotnica Dolna. W toku postępowania wyjaśniającego zbadane zostały pod kątem naruszenia przepisów *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* m.in. warunki umów o odprowadzanie ścieków bytowych, zawieranych przez Gminę w oparciu o wykorzystywany w obrocie wzorec umowy.

Ponieważ analiza treści tych umów pozwoliła na powzięcie przypuszczenia, że w zakresie opisanym w pkt 1-3 sentencji niniejszej decyzji może dochodzić do naruszania przez Gminę przepisów *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, w dniu 9 sierpnia 2011 r. postanowieniem Nr RKR-177/2011 wszczęte zostało w tej sprawie z urzędu postępowanie antymonopolowe [dowód: k. nr 96-100], pod zarzutem nadużywania przez Gminę Ochotnica Dolna (dalej: „Gmina”) pozycji dominującej na lokalnym rynku zbiorowego odprowadzania ścieków, obejmującym obszar Gminy, poprzez narzucanie uciążliwych warunków umów o odprowadzanie ścieków bytowych, przynoszących Gminie nieuzasadnione korzyści, zgodnie z którymi:

- 1) usługodawca nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych,
- 2) w przypadku stwierdzenia uszkodzenia, zerwania plomb, osłon, przemieszczenia lub zaboru wodomierza lub urządzenia pomiarowego, mającego wpływ na poprawność wskazań tych urządzeń, oraz braku natychmiastowego powiadomienia o tym usługodawcy, ilość odprowadzonych ścieków ustala się odpowiednio do ilości wody, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza kanalizacyjnego, w okresie od ostatniego odczytu wodomierza, do dnia stwierdzenia tego faktu przez usługodawcę,
- 3) w przypadku stwierdzenia przez usługodawcę odprowadzenia przez usługobiorcę do kanalizacji sanitarnej niedozwolonych odpadów i substancji usługobiorca zobowiązany jest na wezwanie usługodawcy do zapłaty kary umownej w wysokości 5 000 zł,

co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i art. 9 ust. 2 pkt 6 przywołanej na wstępie *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*.

Postanowieniem nr RKR-178/2011 w dniu 9 sierpnia 2011 r. [dowód: k. nr 101] zaliczono w poczet dowodów materiały stanowiące dokumenty i wyjaśnienia zgromadzone w toku postępowania wyjaśniającego [k. nr 1-106].

W odpowiedzi na przedstawione zarzuty w piśmie z dnia 23 sierpnia 2011 r. Gmina uznała ich zasadność. [dowód: k. nr 105] W tym samym piśmie Gmina zobowiązała się do podjęcia działań zmierzających do eliminacji kwestionowanych zapisów umów o odprowadzanie ścieków bytowych, poprzez zmianę wzorca umowy polegającą na wykreśleniu zakwestionowanych zapisów i zawieraniu umów według nowego wzorca oraz doręczenie odbiorcom usługi aneksów do umów zawartych na podstawie dotychczasowego wzorca umowy, eliminujących naruszenia wskazane przez Prezesa Urzędu.

Przy piśmie zn. WS.0053.1.31.2011.MK z dnia 16 września 2011 r. Gmina przedłożyła opracowany przez nią projekt nowego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków bytowych, a także projekt aneksu do umów obowiązujących [dowód: k. nr 130-135].

Pismem z dnia 2 listopada 2011 r. Gmina została zawiadomiona o zakończeniu zbierania dowodów oraz możliwości zapoznania się z aktami sprawy.

Prezes Urzędu ustalił, co następuje.

Gmina Ochotnica Dolna, stosownie do art. 7 ust. 1 pkt 3 *ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym* (tekst jednolity Dz. U. z 2001r., Nr 142, poz. 1591 ze zm.), zaspokaja zbiorowe potrzeby wspólnoty w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków. Gmina realizuje te zadania przy pomocy gminnej jednostki organizacyjnej - Zakładu Gospodarki Komunalnej w Ochotnicy Dolnej (dalej: „ZGK”), utworzonego na podstawie uchwały nr XLI/303/05 Rady Gminy z dnia 23 listopada 2005. [dowód: k. nr 7] Na terenie gminy brak jest natomiast wodociągu zarządzanego przez przedsiębiorstwo prowadzące działalność w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę. Mieszkańcy gminy zaopatrywani są w wodę przez spółki wodne lub prywatne ujęcia [dowód: k. nr 5].

Zgodnie z postanowieniami statutu ZGK [dowód: k. nr 8-11]:

- ZGK jest jednostką organizacyjną Gminy Ochotnica Dolna utworzoną w celu realizacji zadań własnych gminy o charakterze użyteczności publicznej. ZGK działa w formie jednostki budżetowej (§ 2),
- głównym przedmiotem działania zakładu jest zarządzanie siecią kanalizacyjno-sanitarną i oczyszczalnią ścieków (§ 6),
- do zakresu działania ZGK należy prowadzenie całokształtu prac związanych z eksploatacją oczyszczalni ścieków, w tym m.in. zawieranie umów dotyczących opłat za ścieki, pobieranie opłat za zrzut ścieków do sieci kanalizacyjnej i przestrzeganie warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych stanowiących mienie komunalne (§ 6 pkt 2 lit g, j, m),
- na czele ZGK stoi kierownik, którego zatrudnia Wójt Gminy. Do zadań kierownika ZGK należy m.in. zawieranie umów na świadczone usługi w ramach posiadanego pełnomocnictwa (§ 8 ust. 3 pkt 2).

Zasady i warunki odprowadzania ścieków wzajemne relacje pomiędzy usługodawcą a odbiorcami usług określa regulamin odprowadzania ścieków uchwałą nr XLII/309/05 Rady Gminy z dnia 16 grudnia 2005. [dowód: k. nr 12-22] Stosowana przez ZGK, aktualnie obowiązująca taryfa za zbiorowe odprowadzanie ścieków została zatwierdzona uchwałą nr LI/439/10 Rady Gminy z dnia 9 listopada 2010 r. [dowód: k. nr 42-49]

W obrocie z odbiorcami usługi ZGK posługuje się jednym wzorcem umowy o odprowadzanie ścieków, zatytułowanym „*umowa o odprowadzanie ścieków bytowych*”. [dowód: k. nr 50-52] Wzorzec ten jest stosowany od dn. 10 stycznia 2006 r. Ogółem, na dzień wszczęcia postępowania antymonopolowego Gmina była stroną 1433 umów o odprowadzanie ścieków, z czego 857 o treści zgodnej z aktualnie stosowanym wzorcem. [dowód: k. nr 64].

Wzorzec umowy o odprowadzanie ścieków zawiera między innymi następujące postanowienia:

- 1) „*Usługodawca nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie albo wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych*” (§ 5 pkt. 1 lit. c wzorca umowy),
- 2) „*W przypadku stwierdzenia jakiegokolwiek sytuacji wymienionej w pkt 1, mającej wpływ na poprawność wskazań urządzeń pomiarowych i spowodowanej nie z winy bądź działań Usługodawcy, oraz w przypadku naruszenia obowiązku, o którym mowa w pkt 1, ilość odprowadzonych ścieków ustala się odpowiednio do ilości wody, która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza kanalizacyjnego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza do dnia stwierdzenia tego faktu przez Usługodawcę.*” (§ 9 pkt. 2 wzorca umowy),

przy czym § 9 pkt. 1 wzorca umowy, do którego odwołuje się powyższe postanowienie stanowi, że: „*Usługobiorca zobowiązany jest do natychmiastowego powiadomienia Usługodawcy o uszkodzeniu, zerwaniu plomb, osłon, przemieszczeniu lub zaborze wodomierza (urządzenia pomiarowego).*”

- 3) „*W przypadku stwierdzenia przez Usługodawcę odprowadzania do kanalizacji sanitarnej przez Usługobiorcę odpadów i substancji o których mowa w § 6 pkt 1, Usługobiorca na wezwanie do zapłaty wystawione przez Usługodawcę zapłaci karę umowną w wysokości 5.000 zł (słownie: pięć tysięcy złotych), niezależnie od opłaty za ścieki ustalonej zgodnie z zasadami rozliczania za usługi określonymi w § 7.*” (§ 9 pkt 3. wzorca umowy)

przy czym § 6 pkt 1 wzorca umowy, do którego odwołuje się powyższe postanowienie, stanowi:

„*Usługobiorca zobowiązuje się do nie wprowadzania do urządzeń kanalizacyjnych:*

- a) *odpadów stałych, które mogą powodować zmniejszenie przepustowości przewodów kanalizacyjnych, a w szczególności żwiru, piasku, popiołu, szkła, wytłoczn, drożdży, szczeciny, ścinków skór, tekstyliów, włókien, nawet jeżeli znajdują się one w stanie rozdrobnionym;*
- b) *odpadów płynnych niemieszkających się z wodą, a w szczególności sztucznych żywic, lakierów, mas bitumicznych, smół i ich emulsji, mieszanin cementowych;*
- c) *substancji palnych i wybuchowych, których punkt zapłonu znajduje się w temperaturze poniżej 85 °C, a w szczególności benzyn, nafty, oleju opałowego, karbidu, trójnitrotoluenu;*
- d) *substancji żrących i toksycznych, a w szczególności mocnych kwasów i zasad, formaliny, siarczków, cyjanków oraz roztworów amoniaku, siarkowodoru i cyjanowodoru;*
- e) *odpadów i ścieków z hodowli zwierząt, a w szczególności gnojówki, gnojowicy, obornika, ścieków z kiszzonek;*
- f) *nie zdezynfekowanych ścieków ze szpitali, sanatoriów oraz zakładów weterynaryjnych,*
- g) *innych substancji, które wskutek swojego składu chemicznego lub temperatury mogłyby uszkodzić urządzenia kanalizacyjne Usługodawcy, powodować zagrożenie*

pożarowe lub wybuchowe, oddziaływać szkodliwie na bezpieczeństwo i zdrowie osób obsługujących lub powodować zagrożenie środowiska naturalnego.”

W świetle wyjaśnień Gminy powyższe postanowienia zawarte są we wszystkich obowiązujących umowach o odprowadzanie ścieków bytowych. Potwierdziła to również kontrola treści przedłożonych dziesięciu obowiązujących umów o odprowadzanie ścieków, wytypowanych przez organ antymonopolowy. [dowód: k. nr 65 - 94]. ze złożonych wyjaśnień wynika również, że w okresie stosowania aktualnie obowiązującego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków Gmina ani razu nie korzystała z uprawnień przysługujących jej na mocy zakwestionowanych toku niniejszego postępowania postanowień[dowód: k. nr 110]

Przy piśmie z dn. 29 sierpnia 2011 r. Gmina przedłożyła projekt nowego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków bytowych, który zobowiązała się wprowadzić do stosowania w obrocie z odbiorcami usług, po przyjęciu przez organ antymonopolowy tego zobowiązania, a także projekt aneksu dostosowującego treść umów obowiązujących do nowego brzmienia wzorca umownego.

Przedłożony wzorzec nie budzi zastrzeżeń w zakresie zgłoszonym przez organ antymonopolowy w odniesieniu do dotychczas stosowanego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków. W szczególności z tego wzorca zostały usunięte, w porównaniu z wzorcem obecnie stosowanym, postanowienia zawierające warunki wskazane w sentencji niniejszej decyzji.

Prezes Urzędu zważył, co następuje.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, jeżeli w toku postępowania antymonopolowego zostanie uprawdopodobnione, że został naruszony zakaz, o którym mowa w art. 9 *ustawy*, a przedsiębiorca, któremu jest zarzucane naruszenie tego zakazu, zobowiąże się do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom, Prezes Urzędu może, w drodze decyzji, zobowiązać przedsiębiorcę do wykonania tych zobowiązań. Stosownie do art. 12 ust. 2 *ww. ustawy*, w decyzji, o której mowa powyżej, Prezes Urzędu może określić termin wykonania zobowiązań, a na podstawie art. 12 ust. 3 *ww. ustawy* w decyzji Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Wobec powyższego rozważenia wymaga, czy wskazane warunki zaistniały w odniesieniu do działań i zobowiązań Gminy Ochotnica Dolna, a ponadto, czy w przypadku ich wystąpienia uzasadnione jest przyjęcie zobowiązania przedsiębiorcy i wydanie przez Prezesa Urzędu decyzji w oparciu o *ww. przepis*.

interes publiczny

Stosownie do art. 1 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, instrumenty w niej przewidziane winny być wykorzystywane dla podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów.

W orzecznictwie antymonopolowym utrwalił się pogląd, zgodnie z którym naruszenie interesu publicznoprawnego ma miejsce wówczas, gdy skutkami działań sprzecznych z przepisami prawa antymonopolowego dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, względnie, gdy działania te wywołują na rynku inne niekorzystne zjawiska¹. W świetle

¹ por: wyroki Sądu Apelacyjnego w Warszawie oraz Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów: z dn. 24 stycznia 1991 r, (sygn. akt XV Amr 8/90), z dn. 4 lipca 2001r, (sygn. akt XVII Ama 108/00) oraz z dn. 23 lutego 2002 r, (sygn. akt XVII Ama 133/2001).

zajmowanego przez sądy stanowiska „*interes publiczny w postępowaniu administracyjnym nie jest podjęciem jednolitym i stałym. W każdej sprawie winien on być ustalony i konkretyzowany co do swych wymagań. Organ administracji – Prezes Urzędu winien być w toku postępowania i przy wydawaniu decyzji rzecznikiem tego interesu, albowiem wynika to z jego zadań w strukturze administracji publicznej – art. 7 k.p.a. Publiczny znaczy dotyczący ogółu, dotyczący ogółu a nie jednostki, czy też określonej grupy. A zatem podstawą do zastosowania przez Prezesa Urzędu przepisów ustawy antymonopolowej winno być uprzednie stwierdzenie, że został naruszony interes publicznoprawny, a nie interes prawny jednostki czy też grupy*”².

Wymienione w art. 1 cele ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zostały określone jako równorzędne co sprawia, że praktyki ograniczające konkurencję obejmują nie tylko te, które godzą w konkurencję, ale również te, które – podejmowane przez przedsiębiorców posiadających pozycję dominującą – nie godząc wprost w konkurencję, naruszają interesy uczestników rynku. Praktyki ograniczające konkurencję można zatem podzielić na praktyki antykonkurencyjne, wywierające bezpośredni wpływ na stan lub rozwój konkurencji oraz praktyki eksploatacyjne, których istotą jest uzyskanie korzyści kosztem innych podmiotów, w tym nieprowadzących działalności gospodarczej. W przypadku praktyk eksploatacyjnych bezpośrednim celem lub skutkiem działań przedsiębiorców jest naruszenie przede wszystkim innych niż konkurencyjne interesów uczestników rynku poprzez wykorzystanie przez przedsiębiorcę posiadanej przewagi nad kontrahentami.

Nie ulega wątpliwości, że Gmina z racji posiadanej siły rynkowej ma możliwość eksploatawania zajmowanej na rynku pozycji kosztem kontrahentów, w tym podejmowania działań będących przedmiotem postawionych w niniejszym postępowaniu zarzutów. Dla stwierdzenia naruszenia interesu publicznego wystarczające jest samo nadużycie siły rynkowej w relacjach ze słabszymi uczestnikami rynku, albowiem już sam fakt nadużycia posiadanej na rynku pozycji dominującej narusza interes publiczny³. Dla oceny kwestii naruszenia interesu publicznoprawnego istotne jest także to, iż praktyki eksploatacyjne urzeczywistniają się poprzez stosunki umowne, które w okolicznościach przedmiotowej sprawy mają charakter powtarzalny i powszechny. O naruszeniu interesu publicznoprawnego w przedmiotowej sprawie świadczy zatem również fakt, iż objęte zarzutami działanie przedsiębiorcy wymierzone jest w szeroki krąg uczestników rynku. Jest ono skierowane do wszystkich rzeczywistych lub potencjalnych odbiorców świadczonych przez Gminę usług odprowadzania ścieków. Negatywne skutki wynikające z zakwestionowanych postanowień umownych mogą zatem godzić w szeroki i bliżej nieokreślony krąg podmiotów, wśród których znaczący udział mają konsumenci, będący najsłabszymi uczestnikami obrotu gospodarczego.

W tym stanie rzeczy uznać należy, że w niniejszej sprawie może mieć miejsce naruszenie przez Gminę interesu publicznoprawnego, co uzasadnia ocenę jej zachowania na rynku w świetle przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

strona jako przedsiębiorca oraz jej pozycja na rynku właściwym

Zakazy przewidziane w ustawie o ochronie konkurencji i konsumentów odnoszą się wyłącznie do działań podejmowanych przez przedsiębiorców lub związki przedsiębiorców. Zgodnie z art. 4 pkt 1 lit. a tej ustawy pod pojęciem przedsiębiorcy rozumie się przedsiębiorcę

² wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dn. 27 czerwca 2001 r., sygn. XVII Ama 92/00.

³ E. Modzelewska-Wąchał, *Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów. Komentarz*, Wydawnictwo Twigger, Warszawa 2002, s. 15.

w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, a także osobę fizyczną, osobę prawną i jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której ustawa przyznaje zdolność prawną, organizującą lub świadczącą usługi o charakterze użyteczności publicznej, które nie są działalnością gospodarczą w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Na podstawie art. 2 ust. 2 *ustawy o samorządzie gminnym*, gmina posiada osobowość prawną, natomiast do jej zadań należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty. Do zadań własnych gminy, określonych w art. 7 ust. 1 pkt 3 *ustawy o samorządzie gminnym* należy m.in. zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty w zakresie kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych. Zbiorowe odprowadzanie ścieków jest zadaniem własnym gminy również w świetle art. 3 ust. 1 *ustawy z dn. 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków* (Dz. U. z 2006 r. Nr 123 poz. 858 ze zm.). Natomiast stosownie do art. 9 ust. 1 *ustawy o samorządzie gminnym*, w celu wykonywania tych zadań gmina może tworzyć jednostki organizacyjne. Działalność Gminy Ochotnica Dolna, polegająca na zbiorowym odprowadzaniu ścieków, wykonywana jest przez utworzoną w tym celu gminną jednostkę organizacyjną, nie posiadającą osobowości prawnej - ZGK.

W konsekwencji należy przyjąć, że gmina – jako osoba prawna - posiada status przedsiębiorcy w rozumieniu *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, gdyż organizuje i świadczy usługi o charakterze użyteczności publicznej. Zarówno w orzecznictwie antymonopolowym, jak i doktrynie, zgodnie przyjmuje się, że ustawa antymonopolowa ma zastosowanie do działalności publicznej gminy w zakresie zaspokajania potrzeb wspólnoty, o których mowa w art. 7 ust. 1 *ustawy o samorządzie gminnym* - o ile zachowanie gminy w związku z wykonywaniem tej działalności może być zakwalifikowane jako praktyka monopolistyczna. Gminna jednostka budżetowa nie posiada zdolności sądowej, w związku z czym nie jest przedsiębiorcą w rozumieniu *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, natomiast legitymacja bierna w niniejszym postępowaniu przysługuje Gminie. Zważywszy przy tym, że ZGK zawierając umowy oraz dokonując innych czynności prawnych, jako jednostka organizacyjna pozbawiona osobowości prawnej, działa w imieniu Gminy, wszelkie działanie lub zaniechanie ZGK jest tożsame, na gruncie rozważań niniejszej decyzji, z działaniem lub zaniechaniem Gminy.

Gmina jest jedynym przedsiębiorstwem kanalizacyjnym, oferującym usługi w zakresie zbiorowego odprowadzania ścieków na jej obszarze. Usługi te nie posiadają substytutów, w związku z czym stanowią produktowy rynek właściwy w niniejszej sprawie. Z uwagi na technologię zbiorowego odprowadzania ścieków (przy użyciu sieci kanalizacyjnej) rynek w aspekcie geograficznym wyznaczony jest przez zasięg sieci zarządzanej przez Gminę. Należy przy tym zaznaczyć, że odbiorcy tej usługi nie mają możliwości wyboru innego dostawcy usługi. Zgodnie z art. 5 ust. 1 *ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach* (t.j. Dz. U. z 2005 r. nr 236, poz. 2008, ze zm.) obowiązkiem właścicieli nieruchomości zapewnienie utrzymanie czystości i porządku m.in. przez przyłączenie nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej. Usuwanie nieczystości ciekłych poprzez gromadzenie ich w okresowo opróżnianym zbiorniku bezodpływowym jest dopuszczalne wyłącznie na terenach, na których budowa sieci kanalizacyjnej jest technicznie lub ekonomicznie nieuzasadniona. Jeżeli natomiast sieć kanalizacyjna istnieje, to posiadanie zbiornika bezodpływowego, nawet spełniającego wszelkie wymagania, nie zwalnia z obowiązku podłączenia nieruchomości do sieci kanalizacyjnej.⁴ Przyłączenie nieruchomości do sieci kanalizacyjnej nie jest obowiązkowe w sytuacji, gdy jej właściciel wyposaży ją w

⁴ por. „Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Komentarz.” Wojciech Radecki, ABC 2008, komentarz do art. 5.

przydomową oczyszczalnię ścieków, spełniającą wymagania określone w odrębnych przepisach. Ten alternatywny sposób rozwiązywania problemu usuwania nieczystości ciekłych również nie stanowi jednak substytutu dla usługi zbiorowego odprowadzania ścieków. Aby bowiem inna usługa mogła być uznana za alternatywną w stosunku do usługi świadczonej przez przedsiębiorstwo kanalizacyjne musi ona spełniać wymóg natychmiastowej dostępności, bez konieczności ponoszenia nakładów inwestycyjnych.⁵

Wobec powyższego rynkiem właściwym w niniejszej sprawie jest usługa zbiorowego odprowadzania ścieków na obszarze Gminy Ochotnica Dolna. Na tak zdefiniowanym rynku właściwym Gmina jest monopolistą naturalnym, co wynika z sieciowego charakteru urządzeń służących do odprowadzania ścieków. Z tego powodu, dysponuje ona na rynku właściwym siłą ekonomiczną, przy użyciu której może działać w dużym stopniu niezależnie od zachowania swych kontrahentów i klientów, a w szczególności wykorzystywać swoją pozycję rynkową ich kosztem.

narzucanie warunków umów

Zakazowi określone w art. 9 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* podlega nie samo posiadanie na rynku pozycji dominującej, ale jej nadużywanie. Istota rozpatrywanego zarzutu sprowadza się do oceny umów o odbiór ścieków oraz oceny zachowania Gminy z punktu widzenia narzucenia odbiorcom usług uciążliwych, przynoszących jej nieuzasadnione korzyści warunków tych umów. Przedmiotem oceny jest nie tylko treść zawieranych przez przedsiębiorcę umów, ale i okoliczności związane z ich zawieraniem.

Dla uprawdopodobnienia, że przedsiębiorca stosuje praktykę określoną w przepisie art. 9 ust. 2 pkt 6 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* konieczne jest wykazanie, że zakwestionowane warunki umów zostały przez niego odbiorcom usług narzucone. Do narzucania warunków umów dochodzi natomiast wówczas, gdy przedsiębiorca wykorzystując swoją przewagę ekonomiczną w warunkach niedostatecznej konkurencji na rynku, ogranicza swobodę kształtowania treści umów ze strony kontrahentów działających pod przymusem. Dzięki posiadanej sile rynkowej dominant może bowiem nie liczyć się z wolą innych uczestników rynku, którzy zmuszeni są zaakceptować ustalone przez niego warunki umowne, nawet jeśli nie gwarantują one ekwiwalentności świadczeń. Tym samym narzuca on kontrahentom takie warunki umów, które nie miałyby racji bytu w przypadku, gdyby na rynku istniała konkurencja i możliwość wyboru oferty spośród ofert konkurujących ze sobą podmiotów gospodarczych.

Gmina jako dostawca usług zbiorowego odprowadzania ścieków zajmuje na rynku właściwym pozycję monopolisty naturalnego, a zatem prowadzi działalność gospodarczą w warunkach, w których dysponuje w relacji do swoich odbiorców potencjałem i przewagą kontraktową, które pozwalają jej na dyktowanie warunków w stosunkach umownych. Sprzyja temu również fakt, iż przy zawieraniu umów o odprowadzanie ścieków przedsiębiorca posługuje się jednostronnie opracowanym wzorcem umownym, który przedstawiany jest do podpisu odbiorcom usług. Treść umów jest arbitralnie ustalana przez dostawcę usługi, a odbiorca otrzymuje do podpisu gotową umowę. Swoboda odbiorcy usług odbioru ścieków w zakresie kształtowania warunków umownych jest więc ograniczona do minimum, a zawarcie umowy następuje poprzez przystąpienie do warunków, które ustala dostawca usług. Stanowi to o adhezyjnej naturze tych umów, a jednocześnie o istocie narzucania warunków umownych w przedmiotowej sprawie. Okoliczność, iż warunki umów nie są z kontrahentami

⁵ por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 31 maja 2000 r., sygn. akt XVII Ama 44/00.

indywidualnie uzgadniane w toku negocjacji czy porozumienia świadczy bowiem o ich narzucaniu⁶.

W orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że przesłanką wystarczającą do uznania, że przedsiębiorca narzuca umowę jest oferowanie jej w stosunkach danego rodzaju.⁷ Uznaje się przy tym, że w takiej sytuacji nawet okoliczność, iż niewielka liczba umów zawarta została po przeprowadzeniu indywidualnych uzgodnień nie może zmieniać oceny o uprawdopodobnieniu narzucania warunków umów zawieranych powszechnie przez dominanta z odbiorcami świadczonych przez niego usług.⁸

uciążliwość warunków umów oraz nieuzasadnione korzyści dla przedsiębiorcy

Kolejną przesłanką niezbędną do uprawdopodobnienia naruszenia przez Gminę art. 9 ust. 1 i 2 pkt 6 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, jest wykazanie, że zakwestionowane warunki umów o odbiór ścieków mogą mieć dla odbiorców tej usługi uciążliwy charakter. Za uciążliwy uznaje się każdy warunek oznaczający dla jednej ze stron ciężar większy od powszechnie przyjętych w stosunkach danego rodzaju. Definicja ta odwołuje się do kryteriów obiektywnych – typowych relacji umownych występujących na rynku. Dokonując analizy uciążliwości warunków umownych należy rozważyć, czy w hipotetycznej sytuacji istnienia konkurencji na danym rynku właściwym, a więc istnienia rzeczywistej swobody zawierania umów i kształtowania ich treści, dominant byłby w stanie określone postanowienia umowne wynegocjować. Z kolei nieuzasadnione korzyści osiągane przez podmiot nadużywający pozycji dominującej oznaczają sytuację korzystniejszą dla niego od powszechnie przyjętych, w stosunkach danego rodzaju. Nieuzasadnione korzyści powinny pozostawać w logicznym związku przyczynowym z narzuconymi kontrahentowi uciążliwymi warunkami umowy. Nieuzasadnione korzyści mogą pojawić się po stronie przedsiębiorcy narzucającego uciążliwe warunki umów już w chwili zawarcia umowy lub też w okresie późniejszym, gdy zaistnieją okoliczności przewidziane w umowie pozwalające na wykorzystanie uciążliwego zapisu. Należy przy tym podkreślić, że dla bytu praktyki nie jest konieczne wystąpienie negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. Wystarczy, że zaistniało zagrożenie wystąpienia takiego skutku. Praktyką ograniczającą konkurencję jest już bowiem sama próba osiągnięcia przez przedsiębiorcę zajmującego pozycję dominującą na rynku określonego skutku. Z treści art. 1 ust. 2 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* wynika bowiem, że jej reżimowi podlegają nie tylko praktyki ograniczające konkurencję, które wywołały bądź aktualnie wywołują skutki na terenie kraju, ale również praktyki, które choćby tylko potencjalnie, mogą wywoływać takie skutki.⁹ Podobne stanowisko wyraził wcześniej Sąd Najwyższy, który wskazał, że istota rozpoznawanej sprawy nie sprowadza się do tego, czy przedsiębiorca, któremu postawiono zarzut naruszenia ustawy antymonopolowej odnosi korzyści z całości prowadzonej działalności gospodarczej, lecz do tego, czy w zawieranych umowach zastrzega sobie nieuzasadnione korzyści.¹⁰ Organ antymonopolowy ma zatem obowiązek oceniać zachowania przedsiębiorcy od strony skutków, jakie zachowania te mogą nawet potencjalnie wywołać na rynku.

⁶ por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dn. 18 stycznia 2007 r. (sygn. akt Ama 101/05).

⁷ por. wyroki Sądu Apelacyjnego: z dn. 28 listopada 2007 r. (sygn. akt VI ACa 939/07) i z dn. 6 września 2006r. (sygn. akt VI ACa 196/06), wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 22 września 2005r. (sygn. akt XVII Ama 80/04).

⁸ por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 18 października 2007 r. (sygn. akt XVII Ama 28/07).

⁹ wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 lipca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 65/03).

¹⁰ wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 1997 r. (sygn. akt I CKN 114/97).

Pierwszy z zarzutów postawionych w postępowaniu antymonopolowym dotyczy narzucania odbiorcom usług warunku umów o odprowadzanie ścieków, zgodnie z którym usługodawca nie ponosi odpowiedzialności za ograniczenie lub wstrzymanie odbioru ścieków wywołane przerwami w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych.

Oceniając uciążliwość dla odbiorców kwestionowanego postanowienia należy zauważyć, iż do umów na podstawie, których odbywa się dostarczanie wody i odprowadzanie ścieków zastosowanie znajdują nie tylko przepisy *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków*, ale także przepisy *kodeksu cywilnego*. W związku z powyższym punktem wyjścia w omawianym przypadku powinny być przepisy zawarte w art. 471 i następnych *kodeksu cywilnego*, odnoszące się do odpowiedzialności odszkodowawczej za szkodę spowodowaną niewykonaniem lub nienależytym wykonaniem zobowiązania. Zgodnie z nimi, dłużnik zobowiązany jest do naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania chyba, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Zgodnie z art. 6 ust. 3 pkt 6 *ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków*, w umowie powinny być zawarte w szczególności postanowienia dotyczące odpowiedzialności stron za niedotrzymanie warunków umowy. Przepis ten nie daje jednak podstaw wyłączenia odpowiedzialności, tak jak uczyniła to w tym przypadku Gmina, ale wskazuje na obowiązek jej sprecyzowania.

Zgodnie z reżimem odpowiedzialności kontraktowej, przedsiębiorstwo kanalizacyjne jest zatem obowiązane naprawić szkodę wynikłą z niewykonania lub nienależytego wykonania ciążącego na nim zobowiązania, w tym szkodę powstałą na skutek przerw w świadczeniu usług, jeżeli jest to następstwem okoliczności, za które dostawca tych usług odpowiada. Zakres takich okoliczności obejmuje przede wszystkim działania i zaniechania przedsiębiorstwa noszące znamiona winy (tzn. zachowania umyślne lub będące skutkiem niedołożenia należytej staranności). Jednak obok unormowań reżimu odpowiedzialności *ex contractu* zastosowanie znajduje również zasada odpowiedzialności na zasadzie ryzyka, która oznacza odpowiedzialność za skutek, obiektywną, niezależną do winy. Tego rodzaju odpowiedzialność również nie może zostać z góry wyłączona.

Tymczasem zakwestionowany przez organ antymonopolowy warunek umowny stwarza Gminie możliwość uniknięcia odpowiedzialności odszkodowawczej względem odbiorców w każdym przypadku niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania, bez względu na przyczyny zaistniałych przerw w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych. Tak więc niezależnie od tego, czy wstrzymanie lub ograniczenie odbioru ścieków nastąpiło wskutek okoliczności zawinionych przez Gminę (w tym ZGK), czy też jest następstwem okoliczności, za które Gmina nie ponosi odpowiedzialności, może ona zwolnić się z odpowiedzialności odszkodowawczej z tego tytułu wobec odbiorców. Takie rozwiązanie kwestii odpowiedzialności dostawcy za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy jest korzystniejsze od ogólnej zasady odpowiedzialności kontraktowej ujętej w art. 471 *kodeksu cywilnego*. Postanowienie to może być dla usługobiorców uciążliwe, gdyż wyłącza lub utrudnia możliwość dochodzenia od Gminy roszczeń odszkodowawczych również w sytuacji, gdy szkoda nastąpiła wskutek okoliczności, za które Gmina ponosi odpowiedzialność, np. w wyniku przerw w zasilaniu energetycznym urządzeń kanalizacyjnych spowodowanych zaległościami przedsiębiorstwa kanalizacyjnego za płatności z tytułu dostaw energii względem przedsiębiorstwa energetycznego. Możliwość uniknięcia przez Gminę odpowiedzialności za niewykonanie lub nienależyte wykonanie umowy i wypłaty odbiorcom ewentualnego odszkodowania powoduje w związku z tym możliwość osiągania przez nią nieuzasadnionych korzyści.

Drugi z zarzutów postawionych Gminie Ochotnica Dolna w niniejszym postępowaniu dotyczy warunku umownego, zgodnie z którym w przypadku stwierdzenia uszkodzenia, zerwania plomb, osłon, przemieszczenia lub zaboru wodomierza lub urządzenia pomiarowego, mającego wpływ na poprawność wskazań tych urządzeń, oraz braku natychmiastowego powiadomienia o tym usługodawcy, ilość odprowadzonych ścieków ustala się odpowiednio do ilości wody która mogła przepłynąć pełnym przekrojem rury przyłącza kanalizacyjnego w okresie od ostatniego odczytu wodomierza do dnia stwierdzenia tego faktu przez usługodawcę.

W ten sposób dostawca usługi arbitralnie uregulował zasady ustalania ilości odebranych ścieków będącej podstawą rozliczenia w wypadku zaistnienia opisanych powyżej okoliczności. Może to może doprowadzić do sytuacji, gdy odbiorca będzie obciążony kosztami za odprowadzanie ścieków o wiele większymi, niż mające miejsce w rzeczywistości.

Ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków przewiduje określone sankcje względem odbiorców usługi, którzy celowo podjęliby działania mające na celu uniemożliwienie lub zaburzenie wskazań urządzeń dokonujących pomiaru ilości wykonanych na ich rzecz usług z zakresu zaopatrzenia w wodę i odprowadzenia ścieków. Zgodnie z art. 8 ust. 1 pkt 4 tej ustawy, w razie stwierdzenia nielegalnego poboru wody, tj. między innymi przy celowo uszkodzonych lub pominiętych wodomierzach lub urządzeniach pomiarowych, przedsiębiorstwo kanalizacyjne ma prawo zamknąć przyłącze kanalizacyjne. Z kolei art. 28 ust. 2 pkt 1 tej ustawy stanowi, że ten, kto uszkadza wodomierz główny, zrywa lub uszkadza plomby umieszczone na wodomierzach, urządzeniach pomiarowych lub zaworze odcinającym, a także wpływa na zmianę, zatrzymanie lub utratę właściwości lub funkcji metrologicznych wodomierza głównego lub urządzenia pomiarowego, podlega karze grzywny w wysokości do 5.000 zł.

Zdaniem Prezesa Urzędu istotą uciążliwości omawianego postanowienia jest możliwość pobierania rażąco wygórowanej zryczałtowanej należności za odprowadzone ścieki, która nie uwzględnia praktyki rynkowej oraz realnej wartości możliwej do wystąpienia szkody będącej efektem naruszenia warunków umowy przez odbiorcę. W wyroku z dnia 5 listopada 2008r. Sąd Apelacyjny wskazał, iż „*zapis umowny, który jednoznacznie wiąże należność za dostarczoną wodę w przypadku uszkodzenia urządzeń pomiarowych jedynie z techniczną przepustowością sieci, z całkowitym pominięciem choćby przybliżonej wielkości zużycia przez odbiorcę wody, musi zostać uznany za próbę nadmiernego obciążenia kontrahenta świadczeniem finansowym na rzecz Spółki, stanowiącym ekwiwalent jej nieuprawnionych korzyści*”¹¹. W ww. wyroku Sąd wyraził również pogląd, iż sposób ustalania należności za wodę w przypadkach uszkodzenia lub zaboru wodomierza przez odbiorcę nie powinien odbiegać od przewidzianych w tym zakresie regulacji prawnych, stanowiących wskazówki dla prawidłowego obliczania należności za wodę. Należy wskazać tu *rozporządzenie Ministra Budownictwa z dnia 28 czerwca 2006 roku w sprawie określania taryf, wzoru wniosku o zatwierdzenie taryf oraz warunków rozliczeń za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków* (Dz. U. Nr 127, poz. 886), zgodnie z którym podstawą do naliczenia należności za wodę w razie nieprawidłowości w działaniu wodomierza jest średniomiesięczne zużycie wody w okresie 3 miesięcy poprzedzających awarię bądź w analogicznym okresie roku ubiegłego, przy uwzględnieniu liczby miesięcy trwania niesprawności, przy czym – jak podkreślił Sąd – bez znaczenia pozostaje przyczyna niesprawności wodomierza. Należy przy tym uznać za bezsporne, że konkluzje dotyczące ustalania ilości usług dostawy wody zachowują aktualność w odniesieniu do analogicznego sposobu ustalania ilości usług odprowadzenia ścieków.

¹¹ wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 5 listopada 2008 r. (sygn. akt VI ACa 525/08).

Dopuszczenie założenia, że w przypadku zaboru lub uszkodzenia wodomierza lub urządzenia pomiarowego każdorazowo następuje nieprzerwany, całodobowy zrzut ścieków w ilości odpowiadającej maksymalnej przepustowości przyłącza kanalizacyjnego, może być dla przedsiębiorstwa kanalizacyjnego źródłem nieuzasadnionych korzyści. W orzecznictwie uznaje się, że analogiczne do zakwestionowanego w niniejszej decyzji sposoby rozliczeń pozwalają w istocie na pobieranie przez przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne rażąco wygórowanego zryczałtowanego odszkodowania (kary umownej)¹².

Odnosząc się do trzeciego warunku umownego będącego przedmiotem zarzutów sformułowanych w niniejszym postępowaniu należy zauważyć, że w sytuacji opisanej w hipotezie tego postanowienia umownego brak jest podstaw do wprowadzania w umowie z odbiorcą usług odbioru ścieków dodatkowych opłat za przekroczenie ustalonych warunków ich świadczenia, skoro *ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków* w art. 28 ust. 4a przewiduje karę wobec osoby, która nie stosuje się do zakazów o których mowa w art. 9 ust. 1 i 2. Jak przyjmuje się w orzecznictwie sądowym:

*- wobec odbiorcy usług za wprowadzanie do systemu kanalizacyjnego ścieków (z naruszeniem art. 9 ust. 1 i 2) może być stosowana jedynie sankcja karna (ograniczenia wolności lub grzywny). W przypadku niedotrzymania przez odbiorcę odpowiednich parametrów wprowadzanych do sieci kanalizacyjnej ścieków (art. 19 ust. 2 pkt 7 ustawy) nie może być nakładana na niego opłata dodatkowa. W przeciwnym wypadku dopuszczalna byłaby możliwość wymierzenia zarówno kary jak i opłaty dodatkowej. Byłoby to jednak sprzeczne z generalną zasadą wyrażoną w art. 28 ust. 4a ustawy.*¹³

W przypadku wyrządzenia przez odbiorcę szkody poprzez wprowadzenie do urządzeń kanalizacyjnych niedozwolonych substancji i odpadów przedsiębiorstwo wodociągowo-kanalizacyjne może dochodzić od sprawcy odszkodowania na zasadach ogólnych, na podstawie rzeczywistej wysokości tej szkody - np. w odniesieniu do kosztów wykonania robót z zakresu udrażniania lub naprawy sieci kanalizacyjnej, których konieczność poniesienia została spowodowana zawinionym zachowaniem kontrahenta. Rozpatrywane postanowienie umowne zwalnia dostawcę usług z ciężaru wykazania, że poniósł szkodę w określonej wysokości, oraz istnienia związku przyczynowego pomiędzy szkodą a zawinionym działaniem usługobiorcy, co stawia go w sytuacji uprzywilejowanej w stosunku do kontrahentów – odbiorców usług.

Odnosząc się do okoliczności, że zastrzeżone umownie zakwestionowane warunki świadczenia usługi odbioru ścieków nie były wykorzystywane w praktyce przez przedsiębiorstwo kanalizacyjne należy podnieść, że dla bytu praktyki stanowiącej przejaw nadużycia pozycji dominującej nie jest konieczne ziszczenie się negatywnego skutku w postaci eksploatacji pozycji rynkowej w warunkach ograniczonej konkurencji. W orzecznictwie przyjmuje się, że samo zagrożenie wystąpienia takiego skutku stanowi naruszenie regulacji antymonopolowych, nie jest natomiast koniecznym udowodnienie faktycznego stosowania przez przedsiębiorcę praktyki monopolistycznej, ani też osiągnięcia z tego tytułu nieuzasadnionych korzyści.¹⁴

W niniejszej sprawie Prezes Urzędu uznał, że zostało uprawdopodobnione, iż zakwestionowane postanowienia umowne mogą być dla odbiorców usługi odbioru ścieków uciążliwe i przynosić Gminie nieuzasadnione korzyści.

¹² por. wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 28 listopada 2007 r. (sygn. akt VI ACa 939/07).

¹³ wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gorzowie z dn. 27 września 2006 r. (sygn. akt II SA/Go 273/06).

¹⁴ por. wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 7 lipca 2004 r. (sygn. akt XVII Ama 65/03),

zobowiązanie przedsiębiorcy do podjęcia lub zaniechania działań zmierzających do zapobieżenia naruszeniom.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, warunkiem wydania wskazanej w tym przepisie decyzji, jest zobowiązanie się przez przedsiębiorcę do podjęcia lub zaniechania określonych działań zmierzających do zapobieżenia tym naruszeniom. W ocenie Prezesa Urzędu w okolicznościach rozpoznawanej sprawy warunek powyższy został spełniony.

Na jego wczesnym etapie przeprowadzonego postępowania antymonopolowego Gmina Ochotnica Dolna zadeklarowała wole podjęcia działań zmierzających do eliminacji zarzuconych naruszeń, a następnie opracowała nowy wzorzec umowy o odprowadzanie ścieków i zobowiązała się do wprowadzenia go do obrotu gospodarczego. Z analizy jego treści wynika, że nowy wzorzec jest wolny od wszystkich zarzucanych przedsiębiorcy w niniejszym postępowaniu naruszeń. Jednocześnie Gmina zobowiązała się przeprowadzić zmianę obowiązujących umów o odprowadzanie ścieków, poprzez przedłożenie odbiorcom usługi propozycji zawarcia aneksów dostosowujących treść umów do treści zgodnej z nowym wzorcem.

W ocenie Prezesa Urzędu działania objęte złożonym przez Gminę zobowiązaniem pozwolą na zapobieżenie naruszeniom art. 9 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* w odniesieniu do wszystkich postawionych w niniejszej sprawie zarzutów. Realizacja zadeklarowanych działań doprowadzi do pełnego wyeliminowania z obrotu gospodarczego zarzucanych Gminie uchybień dotyczących treści umów o odprowadzanie ścieków bytowych.

W związku z powyższym Prezes Urzędu postanowił skorzystać z instrumentu przewidzianego w przepisie art. 12 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* i nałożyć na Gminę Ochotnica Dolna obowiązek wykonania przyjętych przez nią w toku postępowania zobowiązań. Termin wykonania tych zobowiązań, określony stosownie do art. 12 ust. 2 *ustawy*, został ustalony z uwzględnieniem propozycji Gminy, dotyczącej długości okresu czasu potrzebnego na wykonanie zadeklarowanych działań.

Wobec powyższego orzeczono jak w punkcie I. sentencji niniejszej decyzji.

obowiązek złożenia informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Stosownie do art. 12 ust. 3 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów*, w decyzji wydanej na podstawie art. 12 ust. 1 tej *ustawy*, Prezes Urzędu nakłada na przedsiębiorcę obowiązek składania w wyznaczonym terminie informacji o stopniu realizacji zobowiązań.

Wobec powyższego na Gminę Ochotnica Dolna został nałożony obowiązek złożenia sprawozdania o stopniu realizacji przyjętego zobowiązania, w terminie do dnia 31 marca 2012 r, które powinno zawierać:

- informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców usługi, którym do dnia 29 lutego 2012 r. dostarczono propozycje zawarcia aneksu do umowy o odprowadzanie ścieków bytowych;
- informację na temat liczby dotychczasowych odbiorców usługi, którym do dnia 29 lutego 2012 r. nie dostarczono propozycji zawarcia aneksu do umowy o odprowadzanie ścieków bytowych wraz z wyjaśnieniem, czym spowodowany jest taki stan rzeczy;
- informację na temat liczby umów zawartych od dn. 1 grudnia 2011 r. do dnia 29 lutego 2012 r. z nowymi odbiorcami usługi, z wykorzystaniem nowego wzorca umowy o odprowadzanie ścieków bytowych.

W ocenie Prezesa Urzędu powyższe informacje są wystarczające do oceny, czy strona wykonała nałożone niniejszą decyzją obowiązki.

W związku z powyższym orzeczono jak w punkcie II. sentencji niniejszej decyzji.

pouczenie

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. - od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwóch tygodni od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - Delegatury Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów w Krakowie, pl. Szczepański 5, 31-011 Kraków.

z upoważnienia Prezesa
Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Leszek Piekarz
Dyrektor Delegatury w Krakowie

otrzymują:

1. Gmina Ochotnica Dolna
Urząd Gminy Ochotnica Dolna
os. Dłubacze 160, 34-452 Ochotnica Dolna
2. RKR a/a